

LICEUL INDUSTRIAL ENERGETIC DIN CONSTANȚA

Garabet KÜMBETLIAN¹

kumbetg@yahoo.com

MOTTO: „*Un profesor trăiește atât timp, cât ultimii lui elevi și/sau studenți mai sunt încă în viață*” (autorul)

ABSTRACT: The article below describes the beginnings of Industrial Energy High School in Constanța between 1966–1972, the hardships and successes inherent in any start. In 2016 we will celebrate 50 years of its foundation.

KEYWORDS: Energy, Technical, High School, Constanța

În anul 1966 era promulgată în România „Legea nr. 2, privind înființarea, organizarea și funcționarea liceelor de specialitate”. Liceele urmau să funcționeze sub o dublă subordonare: Ministerul Învățământului (MI), responsabil cu procesul de învățământ propriu-zis și câte un Minister Economic de Ramură, care era responsabil cu baza și susținerea materială a noilor școli și cu selecționarea directorilor și profesorilor de specialitate, prin intermediul unor Întreprinderi locale din subordinea Ministerelor Economice.

În baza legii amintite, în șase orașe din țară: București, Câmpina, Cluj, Constanța, Craiova și Iași se înființau „Licee Industriale Energetice” (LIE) subordonate MI și Ministerului Energiei Electrice (MEE), cu concursul unor Întreprinderi locale din subordinea acestui Minister. Liceele Industriale Energetice urmau să școlarizeze elevi în specializările Mecanoenergetică (ME) și Electroenergetică (EE), prin învățământ de zi și seral.

Liceul Industrial Energetic (LIE) din Constanța era tutelat din punct de vedere profesional și material de „Întreprinderea Electrocentrale Constanța” (IEC-CȚa.). Aceasta avea în subordine Centrala Electrică de Termoficare „CET Ovidiu II” din comuna Ovidiu și Centrala

1 Prof. dr. ing.; membru titular al Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii (CRIFST) al Academiei Române.

Termoelectrică „CTE Filimon Sârbu” din Constanța (între Piața Soveja și Mamaia). IEC-Constanța primise tocmai atunci, prin planul de investiții, sarcina de a construi în „Zona Industrială” a Constanței o nouă „Centrală Electrică de Termoficare”, „CET-Palas”. Pentru conducerea lucrărilor de investiții ale CET-Palas, IEC-C-ța înființase un „Serviciu Tehnic de perspectivă” condus de inginerii Mircea Scondăcescu și Mircea Ipate, secondanți de subsemnatul în funcția de „inginer principal” și de un tehnician.

Eu absolvisem cursurile Facultății de Mecanică la Institutul Politehnic din București în anul 1959, îmi făcusem stagiatura de un an (1959–1960) în cadrul „CTE Filimon Sârbu”, fusesem „inginer de serviciu” („de tură”) timp de 4 ani (1960–1964) la „CET Ovidiu” și „inginer principal” în cadrul „serviciului tehnic” al întreprinderii între anii 1964–1966. Una dintre obligațiile mele de serviciu ale acestei perioade era legată de CET Ovidiu și de urmărirea consumului propriu de energie electrică al centralei.

Începând cu anul 1964 predam cu aprobarea conducerii întreprinderii, în cumul, la „Institutul Pedagogic din Constanța”, în cadrul „Catedrei de Fizică”, un curs de „Metode și Mijloace Tehnice Audiovizuale” viitorilor profesori, studenți în anul III de studii.

Ținând cont de necesitățile de acoperire cu personal tehnic calificat, de nivel mediu, a funcțiilor și posturilor care urmau să apară prin extinderea domeniului de activitate al IEC-Constanța, planul de școlarizare al LIE-Constanța pentru anul I/1966 prevedea școlarizarea a două clase de elevi (la zi și seral), în specializarea Mecanoenergetică.

Liceul nou înființat nu avea nici clădire proprie și nici dotări (mobilier și material didactic) acestea urmând a fi realizate și procurate în următorii ani, în baza unui plan de investiții separat de cel al centralei CET-Palas. Până atunci, s-a convenit cu Primăria Constanța și cu Inspectoratul Școlar, ca liceul nou înființat să funcționeze în același spațiu cu cel al Liceului Teoretic nr. 3 (ulterior nr. 10 și mai târziu „Ovidius”) și să folosească aceeași bază materială cu cea a liceului-gază.

Directorul LIE-Constanța urma să fie selecționat din rândul inginerilor specialiști ai întreprinderii IEC-Constanța, în concordanță cu profilul liceului. Conducerea IEC în frunte cu directorul Ilie Moia a demarat în consecință discuțiile cu inginerii întreprinderii, în vederea selecționării, numirii și transferului unuia dintre ei (cu avizul celor două ministere, MI și MEE) în funcția de director al liceului LIE-Constanța, nou înființat.

Discuțiile au trenat 2–3 săptămâni, datorită faptului că nici unul dintre inginerii vizați nu era atras de perspectiva de a se înhăma la un volum uriaș de muncă de pionierat, specifică oricărui început.

În plus, salariul cuvenit directorului noului liceu (1425 lei lunar) ajungea abia la cca. 65% din salariul unui inginer principal al întreprinderii (2200 lei lunar), din două motive: în primul rând din cauza grilei de salarizare din învățământ, mult inferioară celei din MEE, și în al doilea rând datorită categoriei noului liceu, cu doar două clase de elevi.

În urma eșecului tratativelor, atenția conducerii întreprinderii s-a oprit asupra mea. Raționamentul declarat al conducerii întreprinderii se baza pe următoarea logică:

1. Eram singurul inginer principal al întreprinderii cu o experiență și practică didactică și pedagogică recunoscută. În plus, scrisesem și un curs pentru disciplina cu caracter profund pedagogic și didactic pe care o predam studenților (viitori profesori).

2. Nu puteam invoca dezavantajul salarizării în noua funcție, întrucât conducerea întreprinderii îmi promitea în continuare acceptul ei cu privire la păstrarea funcției de asistent cu delegație de lector (remunerat), în cadrul Institutului Pedagogic din Constanța.

Se părea că nu mai aveam contraargumente pentru un eventual refuz al funcției.

Ținând cont de situația politică din țară și consultându-mă cu părinții și soția, am hotărât să declar comisiei de selecție toate elementele politico-ideologice care m-ar fi împiedicat să ocup o astfel de funcție de conducere.

Iată care erau și „culpele” vremii, de care mă consideram „vinovat”:

1. În perioada interbelică, bunicul meu matern, Victor Gogan, fusese prefect la Soroca, în Basarabia.

2. În aceeași perioadă, bunicul patern și tatăl meu au avut în Constanța două magazine în care comercializau vopsele (importate pe vremea aceea din Germania, de la I.G. Farbenindustrie) și alte mărfuri generale. Din acest motiv fuseseră catalogați drept „mic-burghezi”, iar eu, în consecință, ca nepot și fiu, cu „origine socială nesănătoasă”.

3. În anul 1960 bunicul meu patern fusese condamnat pentru deținerea unor monezi de aur cu putere circulatorie, condamnare însoțită de confiscarea tuturor bunurilor mobile (bijuterii, etc.) și a casei în care din fericire continuam să locuim, dar în calitate de chiriași.

4. Socrul meu Alexandru Corneanu, preot ortodox român, fusese condamnat din motive politice „pentru subminarea regimului democrat-popular” la 12 ani de închisoare, fiind eliberat în anul 1964, anul căsătoriei mele, și în sfârșit,

5. Nu eram „membru de partid”.

Erau destule motive majore pentru a fi declarat „persona non grata”, darămi-te să mai și dețin o funcție de conducere într-un stat est-european „socialist”. Se pare că pe moment contraargumentele mele fuseseră convingătoare, întrucât discuția s-a întrerupt brusc, urmând să fiu înștiințat peste câteva săptămâni în legătură cu hotărârea comisiei.

N-a trecut nici o săptămână, când am fost convocat din nou de conducerea întreprinderii. După cele întâmplate ași fi fost fericit să nu-mi pierd măcar locul de muncă din întreprindere. Spre stupefacția mea mi s-a explicat că lucrurile s-au schimbat în țară, că de fapt în ce mă privește personal, eu nu am fost implicat direct în nici unul din evenimentele pe care le-am declarat și că cece contează într-o astfel de situație este valoarea personală și determinarea de a duce la bun sfârșit o „sarcină” importantă pentru societate și pentru statul socialist.

Foto: Prima promoție Electroenergetică a Liceului Industrial Energetic din Constanța

Era clar; nu mai aveam scăpare. Trebuia să accept funcția de director de liceu, să renunț la concedii, vacanțe, sărbători și duminici și să construiesc un liceu de la zero. Termenul care mi s-a dat era de doi ani (1966–1968).

Am început cu tema de proiect, care trebuia prezentată spre aprobare în CTS-ul (Consiliul Tehnico-Științific) Ministerului Energiei Electrice. Aveam promisiunea fermă din partea conducerii întreprinderii, că „CTE Filimon Sârbu” va fi donată liceului ca „Centrală-Școală”. În consecință am propus alegerea pentru liceu a unui proiect-tip de școală cu 16 clase și o sală de sport, pe un amplasament cât mai apropiat de viitoarea „Centrală-Școală”, vis-a-vis de aceasta. Am întocmit „Tema de Proiect” și m-am prezentat în fața comisiei de avizare (CTS-ul MEE), în vederea prezentării și aprobării ei.

Președintele CTS-ului MEE din acea perioadă era renumitul constructor și antreprenor Emil Prager. După expunerea „Temei”, Prager a mai solicitat câteva detalii legate de viitorul constructor, s-a declarat mulțumit de detaliile suplimentare prezentate de mine și era pregătit să aprobe începerea construcției, când deodată părea că-l nemulțumește ceva: amplasamentul. Motivul invocat de Prager era că „vara, zona aleasă pentru amplasamentul liceului, între Constanța și Mamaia, este frecventată de un număr important de turiste în ținute necorespunzătoare, ceea ce ar fi putut să aibă o influență nocivă asupra elevilor, în majoritate băieți, ai școlii”.

Temerea lui Prager era oarecum justificată și greu de combătut, dar i-am găsit rapid un antidot pe măsură. Am atras atenția, cu toată seriozitatea, că vara, când zona va fi frecventată de turiste, elevii vor fi în vacanță și că din acest punct de vedere nu există niciun pericol de natură educativă. Explicația i-a plăcut și întregul proiect a fost avizat. Construcția putea să înceapă și într-un final a și început.

Pentru urmărirea desfășurării lucrărilor din partea beneficiarului era nevoie de un diriginte de șantier. Am insistat pe lângă conducerea IEC-Cța să delege un inginer în acest scop. Directorul Moia mi-a explicat, că din cauza multiplelor investiții ale întreprinderii acest lucru nu este posibil și că, singura soluție ar fi să preiau și această sarcină, pe lângă cele de natură didactică și educativă ale școlii. Așa că dimineața între orele 7–10 și la prânz între 13–16 eram pe șantier, iar în restul timpului la școală.

Concomitent cu construcția școlii se pregătea și centrala „Filimon Sârbu” pentru a deveni centrală școală, precum și atelierele și unele laboratoare (de mașini electrice etc.) din incinta centralei. În același timp

pregăteam listele cu viitoarele dotări cu material didactic și mobilier ale școlii și angajam contractele cu furnizorii.

Începând cu anul 1967 preluasem și disciplina „Rezistența materialelor” care se predă celor două clase din anul II (clasa X-a) zi și seară ale școlii, ceea ce necesita un timp suplimentar de pregătire. Peste toate acestea se adăugau și orele mele de curs de la Institutul pedagogic. În același timp mă pregăteam sub aspect organizatoric și pedagogic, pentru a face față cu succes exigențelor impuse de specificul noilor mele îndeletniciri profesionale. Astfel, în perioada 15–25 aprilie 1968 am urmat în cadrul Institutului de Perfecționare a Cadrelor Didactice (IPCD) din București „Cursul de Perfecționare pentru Directorii liceelor de Specialitate”, iar ulterior, în ziua de 31 iulie a aceluiași an (1968), în cadrul aceluiași Institut (IPCD-București), mi-am susținut examenul pentru „Gradul Definitiv” la specialitatea „Mecanică Tehnică” (principal) și „Mașini Unelte și Scule” (secundar), cu media generală 9,70.

În sfârșit, în vara lui 1968 noua clădire a școlii era ridicată și finisată, gata pentru a începe să fie dotată și mobilată și pentru a-și primii elevii și profesorii. Pe durata întregii veri, directorul, administratorul și doi maiștri de atelier s-au achitat singuri, cu succes, de această sarcină.

În preajma deschiderii noului an școlar s-a ivit o nouă problemă. Ministerul Energiei Electrice (MEE) a hotărât ca toți maiștrii și elevii școlii profesionale, de ucenici și de tehnicieni care erau școlarizați pentru nevoile acestuia în cadrul liceului nr. 4 din Constanța, să fie transferați și școlarizați în cadrul Liceului Industrial Energetic, al cărui rang creștea peste noapte la cel de „Grup Școlar Energetic”. De la două clase cu 60 de elevi în anul școlar 1966/67 și 5 clase cu 165 de elevi în 1967/68, anul școlar 1968/69 se deschidea în noua clădire cu 19 clase și 562 de elevi.

Problemele școlii se amplificaseră și se complicaseră în asemenea măsură, încât începând cu toamna anului 1968 a trebuit să renunț complet la cursul de la Institutul Pedagogic și să mă dedic în întregime și în totalitate liceului. Viața mergea înainte și își impunea propriile ei ritmuri. Nu se rezolvaseră de ajuns de bine problemele organizatorice ale începutului furtunos de an, când la nivelul conducerii MEE s-a hotărât ca LIE-Constanța să devină un „liceu-model de protocol” al Ministerului. Acest deziderat impunea din nou eforturi susținute, pentru amenajarea unor noi laboratoare de specialitate și pentru o organizare didactico-pedagogică superioară a procesului de învățământ, mai ales în domeniul disciplinelor de profil tehnic.

Întregul an 1969 a fost dedicat acestui scop, cu prețul unui efort supraomenesc din partea întregului corp didactic. În sfârșit, la finele anului 1969 școala era pregătită din toate punctele de vedere. În zilele de 16–17 ianuarie 1970 Liceul Industrial Energetic din Constanța a fost gazda „*Consfătuirii cadrelor de conducere din școlile și întreprinderile tutelare de școli ale Ministerului Energiei Electrice*”, consfătuire organizată sub înaltul patronaj al MI și MEE.

În dimineața zilei de 16 ianuarie 1970 au fost prezentate „Referatele centralelor industriale din cadrul MEE privind stadiul realizării sarcinilor de lărgirea și dotarea bazei materiale a școlilor din subordine” și „Referatele susținute de conducerea Întreprinderii Electrocentrale Constanța și a Liceului Industrial Energetic Constanța, privind realizările obținute în procesul de îmbunătățire a muncii de conținut în învățământ; mijloacele și metodele prin care au fost obținute acestea”.

După-amiaza aceleași zile a fost rezervată vizitării școlii și prezentării unor lecții model în laboratoare și cabinete.

A doua zi, 17 ianuarie 1970 a fost dedicată „Discuțiilor pe marginea referatelor prezentate și analizei realizărilor Liceului Industrial Energetic Constanța”, discuții urmate de „Concluzii”.

Cosfătuirea a avut un puternic ecou în presa vremii. Ziarul „Dobrogea Nouă” a publicat în ziua de 17.01.1970 articolul intitulat „*O energetică pregătire energeticienilor de mâine*”, iar revista „Învățământul Profesional și Tehnic” a publicat în numărul 1/1970 al ei, articolul „*Vă prezentăm Liceul Industrial Energetic din Constanța*”.

La 01.09.1970, după patru ani de la numirea mea în funcția de director al liceului, salariul meu lunar revenea și el la valoarea celui pe care îl aveam ca inginer principal, la care se adăuga și o îndemnizație de 800 de lei, în conformitate cu HCM 2841/1968.

În sfârșit, venise și timpul pentru abordarea unor probleme de fond ale disciplinelor de specialitate; și mai ales pentru acelea care erau predate în anii I (clasa IX-a) și II (clasa X-a) de studii. În cazul acestora, demonstrațiile, precum și justificarea metodelor de calcul ar fi impus folosirea calculului diferențial și integral. Dar analiza matematică era prevăzută a se preda abia în clasele a XI-a (anul III) și a XII-a (anul IV).

Una dintre aceste discipline era și „Rezistența Materialelor” pe care mi-o asumam eu. Rezolvarea acestei contradicții între Planul de învățământ și Programa școlară impunea găsirea unor metode specifice, care,

fără a vulgariza conținutul materiei, să evite folosirea calculului diferențial și integral. Metodele propuse și aplicate de mine pe parcursul demonstrațiilor se bazau pe folosirea în exclusivitate a cunoștințelor însușite de elevi la lecțiile de matematici din clasa a IX-a și a X-a, și unde nu era posibil, pe înlocuirea calculului bazat pe folosirea integralelor, cu cel bazat pe folosirea sumelor. În felul acesta am imaginat demonstrații originale la nivelul cunoștințelor însușite de elevi și care să nu vicieze conținutul științific al materiei predate. Unele dintre aceste demonstrații propuse de mine au fost publicate și în revista „Învățământul Profesional și Tehnic”.

Astfel, în nr. 2/1970 al revistei am publicat articolul „*Lecții de mecanică tehnică la liceele industriale*”, în care tratam problema încovoierii grinzilor la nivelul elevilor din clasa a X-a, fără a vicia sau vulgariza conținutul științific al problemei puse în discuție.

În nr. 5/1971 am publicat articolul intitulat „*Demonstrații simple la rezistența materialelor*”, în care tratam problema tensiunilor tangențiale la încovoiere, în nr. 3/1972 publicam „*Cum predăm solicitările compuse*”, iar în nr. 11/1972 articolul intitulat „*Calcul operative în sprijinul eficienței lecției*”, în care abordam problema flambajului plastic la nivelul clasei a X-a. În sfârșit, în nr. 1/1973 al „Revistei de Fizică și Chimie” apărea articolul „*Momentele de inerție masice și geometrice-Expresii diferite ale aceleiași legi-tăți*”, pe care-l redactasem încă înaintea plecării mele din liceu.

Nu am abandonat nici problemele de natură organizatorică, specifice muncii de conducere. Mi-am împărtășit experiența mea ca director în articolul „*Organizarea activităților în școală*”, și care a apărut în nr. 5/1972 al revistei „Învățământul profesional și tehnic”. În vara anului 1971 a absolvit prima promoție a liceului, iar în 1972 a doua. Rezultatele erau de excepție. Calitatea elevilor era deosebită, examenul de bacalaureat fusese un mare succes, iar procentul celor admiși la facultăți se apropia de 100%. Puteam fi mulțumiți cu toții de rezultatele muncii noastre.

În primăvara anului 1972 am pregătit și avizat în CTS-ul MEE „Studiul și Tema de Proiect pentru extinderea liceului cu un Corp B de laboratoare de specialitate, un cămin și o cantină”

În vara anului 1972 s-a înființat în Constanța Institutul de Marină. Printre altele, s-a scos la concurs și un post de șef lucrări la Mecanica Teoretică. Am participat și am reușit. Dorind cu ardoare să mă reîntorc în învățământul superior, am solicitat MEE să-mi acorde transferul. Am părăsit liceul prin ușa din față; însă doar fizic, material, întrucât nu am

putut uita nicicând anii grei de muncă dar și de satisfacții profesionale, pe care mi i-a oferit la începutul activității mele didactice.

Din fericire, întâlnirile aniversare cu seriile de absolvenți, din 10 în 10 ani, au fost mereu prilej de aduceri aminte, cu nostalgie, ai anilor de tinerețe petrecuți într-un spirit de muncă, cinste și onoare. Cu prilejul reîntâlnirii din iunie 2013, la școală, cu foștii elevi din seria 1968–1973, am descoperit pe peretele de la intrare în liceu o placă de marmură cu numele directorilor liceului. Citindu-mi numele alături de numele celorlalți colegi care mi-au succedat la conducerea acestei prestigioase instituții de învățământ, am avut o senzație plăcută pe care ți-o oferă satisfacția lucrului bine făcut.

Bibliografie

- [1] *** *Munca educativă în liceele industriale*, în „Revista de Pedagogie”, nr. 9/1967.
- [2] *** *Practica în liceele de specialitate*, în ziarul „Scântea” din 18.03.1969.
- [3] *** *Realizările obținute de Liceul Industrial Energetic Constanța, în procesul de îmbunătățire a muncii de conținut în învățământ*, la „Consfătuirea cadrelor de conducere din școlile și întreprinderile Ministerului Energiei Electrice Constanța”, 16–17.01.1970.
- [4] *** *O energetică pregătire energeticienilor de mâine*, în ziarul „Dobrogea Nouă” din 17.01.1970.
- [5] *** *Vă prezentăm Liceul Industrial Energetic din Constanța*, în revista „Învățământul Profesional și Tehnic” nr. 1/1970.
- [6] *** *Laboratoarele școlare în procesul complex al cunoașterii*, în ziarul „Dobrogea Nouă”, nr. 6912/1971.
- [7] *** *Instruirea practică a elevilor, sarcină comună a școlilor și întreprinderilor*, în revista „Învățământul Profesional și Tehnic” nr. 7–8/1971.
- [8] *** *Cabinetul tehnic de specialitate*, în revista „Învățământul Profesional și Tehnic”, nr. 11/1971.
- [9] *** *ELECTRON, revista Liceului Industrial Energetic*, în ziarul „Dobrogea Nouă”, nr. 7293/1972.
- [10] *** *Convorbirea cu delegația Uniunii Sindicatelor de Învățământ din R.P.Polonă*, în ziarul „Tribuna Școlii”, nr. 51/1972.
- [11] Kumbetlian, G., *Lección de mecanică tehnică la liceele industriale*, în revista „Învățământul profesional și tehnic”, nr. 2/1970, pp. 5–8.
- [12] Kumbetlian, G., *Demonstrații la rezistența materialelor*, în revista „Învățământul profesional și tehnic”, nr. 5/1971, pp. 5–6
- [13] Kumbetlian, G., *Cum predăm solicitările compuse*, în revista „Învățământul profesional și tehnic”, nr. 3/1972, pp. 23–25.

- [14] Kümbetlian, G., *Organizarea activitatii în școală*, în revista „Învățământul profesional și tehnic”, nr. 5/1972, pp. 20–22.
- [15] Kümbetlian, G., *Calculare operative în sprijinul eficienței lecției*, în revista „Învățământul profesional și tehnic”, nr. 11/1972, pp. 25–26.
- [16] Kümbetlian, G., *Momente de inerție masice și geometrice, aspecte ale aceleiași legități*, în „Revista de Fizică și Chimie, seria A, vol X, nr. 1/1973, pp. 18, 19.